

Literatura: Adam Mickiewicz „Ballady i romanse” – wybrane utwory

Adam Mickiewicz

„Romantyczność” (fragmenty)

Słuchaj dziewczeczko!

— Ona nie słucha. —

To dzień biały! to miasteczko!

Przy tobie nie ma żywego ducha,

Co tam wkoło siebie chwytasz?

Kogo wołasz, z kim się witasz?

— Ona nie słucha. —

To jak martwa opoka

Nie zwróci w stronę oka,

To strzela wkoło oczyma,

To się łzami zaleje,

Coś niby chwyta, coś niby trzyma,

Rozpłacze się i zaśmieje.

— „Tyżes to w nocy? to ty Jasieńku!

Ach! i po śmierci kocha!

[...]

Ach, jak tam zimno musi być w grobie!

Umarłeś, tak, dwa lata!

Weź mię, ja umrę przy tobie,

Nie lubię świata.

Źle mnie w złych ludzi tłumie:

Płaczę, a oni szydzą;

Mówię, nikt nie rozumie:

Widzę, oni nie widzą!

[...]

„Mówcie pacierze! — krzyczy prostota —

Tu jego dusza być musi.

Jasio być musi przy swej Karusi,

On ją kochał za żywota!”

I ja to słyszę, i ja tak wierzę,

Płaczę i mówię pacierze.

— „Słuchaj dziewczeczko!” — krzyknie śród zgiefku

Starzec, i na lud zawoła:

„Ufajcie memu oku i szkiełku,

Nic tu nie widzę dokoła.

[...]

„Dziewczyna czuje, — odpowiadam skromnie —

A gawieź wierzy głęboko:

Czucie i wiara silniej mówi do mnie,

Niż mędrca szkiełko i oko.

Martwe znasz prawdy, nieznane dla ludu,

Widzisz świat w proszku, w każdej gwiazd iskerce;

Nie znasz prawd żywych, nie obaczysz cudu!

Miej serce i patrzaj w serce!”

Adam Mickiewicz

„Świtezianka” (fragmenty)

Jakiż to chłopiec piękny i młody?

Jaka to obok dziewica?

Brzegami sinej Świtezi wody

Idą przy świetle księżycy.

Ona mu z kosza daje maliny,

A on jej kwiatki do wianka;

Pewnie kochankiem jest tej dziewczyny,

Pewnie to jego kochanka.

Każdą noc prawie, o jednej porze,

Pod tym się widzą modrzewiem.

Młody jest strzelcem w tutejszym borze;

Kto jest dziewczyna? ja nie wiem.

[...]

— „Powiedz mi piękna, luba dziewczyno,

Na co nam te tajemnice —

[...]

Zostań się lepiej z tym, kto cię kocha,

Zostań się, o luba, ze mną!

[...]

— „Stój, stój, odpowie, hardy młokosie,

Pomnę, co ojciec rzekł stary;

Słowicze wdzięki w mężczyzny głosie,

A w sercu lisie zamiary.

[...]

Chłopiec przyklęknął, chwycił w dłoń piasku,

Piekielne wzywał potęgi,

Klął się przy świętym księżycu blasku...
Lecz czy dochowa przysięgi?

„Dochowaj, strzelcze, to moja rada:
Bo kto przysięgę naruszy,
Ach, biada jemu, za życia biada!
I biada jego złej duszy!” —
[...]
Sam został, dziką powraca drogą,
Ziemia uchyla się grząska.
Cisza wokoło, tylko pod nogą
Zwiędła szeleszcze gałązka.

Idzie nad wodą, błędny krok niesie,
Błędniemi strzela oczyma:
Wtem wiatr zaszumiał po gęstym lesie,
Woda się burzy i wzdyma.

Burzy się, wzdyma, pękają tonie,
O niesłychane zjawiska!
Ponad srebrzyste Świtezi błonie
Dziewicza piękność wytryska.
[...]
— „Chłopcze mój piękny, chłopcze mój młody,
Zanuci czule dziewica —
Po co wokoło Świtezi wody
Błądzisz przy świetle księżycy?

Po co żałujesz dzikiej wietrznicy,
Która cię zwabia w te knieje,
Zawraca głowę, rzuca w tęsknicy,
I może jeszcze się śmieje?

Daj się namówić czułym wyrazem:
Porzuć wzdychania i żale,
Do mnie tu, do mnie, tu będziem razem
Po wodnym płąsać kryształ.
[...]
Podbiega strzelec... i staje w biegu...
I chciałby skoczyć i nie chce;
Wtem modra fala, prysnąwszy z brzegu,
Z lekka mu w stopy załechce.
[...]

Zapomniał strzelec o swej dziewczynie,
Przysięgą pogardził świętą,
Na zgubę oślepi bieży w głębinie,
Nową zwabiony ponętą.

[...]

Wtem wietrzyk świsnął, obłoczek pryska,
Co ją w łudzającym krył blasku...
Poznaje strzelec dziewczynę z bliska...
Ach, to dziewczyna spod lasku!

— „A gdzie przysięga? gdzie moja rada?
Wszak kto przysięgę naruszy,
Ach, biada jemu, za życia biada!
I biada jego złej duszy!

Nie tobie igrać przez srebrne tonie,
Lub nurkiem pluskać w głąb jasną,
Surowa ziemia ciało pochłonie,
Oczy twe żwirem zagasną.

A dusza przy tem świadomem drzewie
Niech lat doczeka tysiąca,
Wiecznie piekielne cierpiąc zarzewie
Nie ma czem zgasić gorąca”. —
[...]

Zadanie 1

Uzupełnij zdania, wybierając odpowiedzi spośród A lub B oraz C lub D.

„Ballady i romanse” Adama Mickiewicza zostały wydane w roku A/B. Tę datę uznaje się za początek polskiego C/D.

- A. 1820.
- B. 1822.
- C. sentymentalizmu.
- D. romantyzmu.

Zadanie 2

Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem, że miłość, o której mowa w powyższym fragmencie ballady „Romantyczność”, ma charakter romantyczny? Uzasadnij swoje stanowisko.

A. Zajęcie stanowiska

.....

B. Uzasadnienie

.....

Zadanie 3

Dokończ zdanie. Wybierz poprawną odpowiedź spośród podanych.

Bohaterem, którego miłość sięgnęła poza grób, był

- A. Odyseusz.
- B. Orfeusz.
- C. Achilles.

Zadanie 4

Odwołując się do powyższego fragmentu ballady „Romantyczność”, rozstrzygnij, czy Karusia jest bohaterką romantyczną. Uzasadnij swoje stanowisko.

A. Rozstrzygnięcie

.....

B. Uzasadnienie

.....

Zadanie 5

Dokończ zdanie. Wybierz poprawną odpowiedź spośród A-B i jej uzasadnienie spośród 1-3.

Bohaterem reprezentującym poglądy oświeceniowe był

- A. narrator
 - B. Starzec
1. stawia „czucie i wiarę” ponad rozum.
 2. preferuje naturę, ucieka od cywilizacji, łatwo się wzrusza.
 3. uważa, że świat można poznać jedynie za pomocą rozumu i zmysłów.

Zadanie 6

Odwołując się do fragmentu ballady „Świtezianka”, wyjaśnij, na czym polegały wina i kara strzelca.

A. Wina

.....

B. Kara

.....

Zadanie 7

Dokończ zdanie. Wybierz poprawną odpowiedź spośród podanych.

Przestroga i nauka moralna jest głównym tematem utworu

- A. "Reduta Ordona".
- B. II część „Dziadów”.
- C. „Stepy akermańskie”.

Zadanie 8

Odwołując się do fragmentu ballady „Świtezianka”, wyjaśnij, jaką rolę odgrywa przyroda.

.....

Zadanie 9

Ballada jako gatunek to utwór synkretyczny. Na podstawie przytoczonego fragmentu utworu „Świtezianka” podaj konkretne cechy tego gatunku.

A. Cechy epiki

.....

B. Cechy liryki

.....

C. Cechy dramatu

.....

Zadanie 10

Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

- A. W balladach przenikają się świat realny i fantastyczny.
- B. W balladach znalazła odzwierciedlenie ludowa moralność.
- C. W balladach natura została uznana za główną siłę działającą w świecie.

ODPOWIEDZI DO ZADAŃ

Zadanie 1

B D

Zadanie 2

- A. Zajęcie stanowiska: Tak, zgadzam się ze stwierdzeniem, że miłość ma charakter romantyczny.
- B. Uzasadnienie: Karusia nadal kocha swojego Jasieńka, chociaż ten od dwóch lat nie żyje. Jej uczucie było i jest tak silne, że dziewczyna odczuwa fizyczną obecność zmarłego. Widzi jego postać, słyszy jego głos. Jest to miłość silniejsza niż śmierć.

Zadanie 3

B

Zadanie 4

A. Rozstrzygnięcie: Tak, Karusia jest bohaterką romantyczną.

B. Uzasadnienie: Karusia widzi i czuje więcej niż otoczenie, jest wyobcowana ze społeczeństwa, nie rozumiana, wierzy w świat duchowy.

Zadanie 5

B 3

Zadanie 6

A. Wina: Strzelec łamie przysięgę daną ukochanej.

B. Kara: Ciało strzelca pochłania ziemia, a jego dusza błąka się pod modrzewiem, pod którym spotykali się zakochani.

Zadanie 7

B

Zadanie 8

Przyroda tworzy tło dla dramatycznych wydarzeń, oddaje gwałtowne przeżycia bohaterów, buduje nastrój grozy i niesamowitości oraz ma moc karzącą.

Zadanie 9

A. Cechy epiki: o wydarzeniach opowiada narrator; strzelec i Świtezianka to bohaterowie biorący udział w wydarzeniach; czas nie jest dokładnie określony, ale pora dnia to noc; miejsce - nad brzegami jezior Świtez i w lesie wokół jeziora.

B. Cechy liryki: utwór napisany wierszem, podzielony na zwrotki, ma rymy, środki stylistyczne.

C. Cechy dramatu: obecność dialogów, tragicznie zakończone losy strzelca.

Zadanie 10

A. P

B. P

C. P